SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. | JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, MARCH 18, 1988 | CENTS 25 ЦЕНТІВ | ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 18-го БЕРЕЗНЯ 1988 | Ч. 52. | РІК. XCV.

В. Б[...] ЛЮЄ ПАНЕЛЬ [...]НТІВ ПРО УКЦЕРКВУ

Піттсбург. — Як повідомляють з Єпископської канцелярії Української Католицької Церкви в Пармі, Огайо, у вівторок, 29-го березня ц.р., о год. 7:30 вечора в Дюкейнському університеті відбудеться дискусійний панель на тему „Совєтське переслідування Української Католицької Церкви", модератором якого буде відомий автор, коментатор і телевізійна особистість Вілліям Баклі . Цей панель є частиною святкувань 1000-ліття Християнства в Україні, у співпраці з Дюкейнським університетом. Квитки можна набути у всіх парохіях дієцезії або телефонічно від Соні Дараг (412) 456-4304 і (412) 279-8857.

В. Баклі, який є дуже добре ознайомлений зі становищем Української Католицької Церкви, як теж із намаганням Совєтського Союзу заперечити українське походження 1000-ліття, хоче допомогти своєю участю у спростуванні цих зазіхань Москви.

Учасниками цього панелю будуть Єпископ Роберт Москаль, оборонець Української Католицької Церкви в Україні, Йосип Тереля, проф. Деніс Данн, директор Інституту міжнародних студій при Південнозахідньому тексаському університеті, д-р Стівен Варді, професор східньоевропейської історії в Дюкейнському університеті, о. Атаназій Пекар, ЧСВВ, науковець і духовний опікун Української Католицької Семінарії у Вашінгтоні, Катерина Чумаченко з Державного департаменту, відділ людських прав і гуманітарних справ, і Стенлі Левченко, колишній працівник КҐБ, який втік до ЗСА.

В. Баклі

В. ЛАРКІН КРИТИКУЄ „ВІЛЛЕДЖ ВОЙС"

Олбані, Н.Й. — Ассемблімен із 95-го дистрикту в стейті Ню Йорк Вілліям Ларкін виготовив листа до преси, в якому відповідає на статтю Джефа Коплона у „Вілледж Войс" з 12-го січня ц.р., в якій автор гостро критикує акцію для популяризації трагічної історії Великого голоду в Україні.

В. Ларкін, якого автор статті уважає „головною особою" у впровадженні інформацій про Великий голод у шкільні підручники стейту Ню Йорк, пише, що він є гордий з цієї ролі, бо для нього немає сумніву, що голод в Україні був і що лише досі не було про нього на Заході точно відомо через політику Сталіна і американських журналістів, що старалися приховати правду. Для нього не важно чи померло більше осіб від Великого голоду чи від голокосту, бо він уважає, що ніякий ґеноцид не можна провмочувати і не можна толерувати у вільному світі.

На думку В. Ларкіна не шкільні діти тратять на тому, що вчаться про Великий голод, як пише Дж. Коплон, а саме автор тієї наклепницької статті, коли він думає, що треба закривати правду перед молодими людьми.

В. Ларкін закінчує свою відповідь ствердженням, що він був ініціятором шкільної програми про голокост і про ґеноцид і він буде далі старатися, щоб у школах навчали про події, які не можуть бути забуті.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „САМОПОМОЧІ"

Нюарк, Н. Дж. — Тут в суботу, 26-го березня ц.р., о год. 6-ій вечора відбудеться в залі Українського Народного Дому, 140 Проспект аве., Ірвінґтон, Загальні збори Федеральної Кредитової Кооперативи „Самопоміч".

АМЕРИКАНСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ВЕЗЕ ХРЕСТ ДЛЯ ПІМЕНА

Елмайра, Н.Й. — Як повідомляє місцева газета „Елмайра Стар-Ґазетт", в перших днях квітня вибирається до СССР делегація американців із цієї околиці під проводом республіканського конґресмена Аморі Говтона, щоб подарувати Патріярхові Піменові в Москві з нагоди 1000-річчя Християнства спеціяльний хрест виконаний із шкла Стуйбен, що є найкращим в ЗСА.

В делегації, крім А. Говтона, будуть також представники усіх церков з цієї околиці, як також заступник директора фабрики Корнінґ, в якій вироблено цей „подарок для совєтського народу" Хрест, як описано в „Елмайра Стар-Ґазетт", виконаний із скла, з підставою із 18-каратового золота, представляє постать Ісуса на хресті з двома ангелами по обох сторонах, а на середньому перехресті є постаті Александра Нєвского і Данила Московського, російських князів з XII-XIV сторіч.

Перед виїздом делеґації хрест виставлено в музею Корнінґ, де відвідувачі можуть його оглянути та підписатися в спеціяльній книзі з привітом, яку делеґати повезуть до Москви. Підкреслено також, що А. Говтон вже від довшого часу підтримує зв'язки поміж своїм дистриктом і СССР, а Корнінґ став містом-посестрою Львова.

У відповідь на цю акцію парох української католицької церкви св. Миколая в Елмайрі Юрій Лукачик написав статтю, яка була поміщена в „Сандей Старр-Ґазетт" з 9-го березня ц.р. в якій, висловлює обурення своє та своїх парафіян на акцію конґресмена А. Говтона, та уважає „поїздку і подарок" фальшивим символом для фальшивої людини у фальшивому місті". Відтак він точно вияснює чому це так та пропонує А. Говтонові замість хреста повезти до Москви резолюції ч. 235 Конґресу і ч. 429 Сенату у справі 1000-річчя Християнства в Україні.

Як вияв солідарности із усіми громадянами СССР, яких переслідують за їхні релігійні переконання, о. Ю. Лукачик передав від своїх парафіян хрест ними зроблений, перев'язаний червоною стяжкою, як символ. Але директор музею не прийняв того подарунку, вияснюючи, що в музеї виставляють лише речі зі скла. Як інформує о. Ю. Лукачик хрест зроблений парафіянами, буде тепер виставлений в церкві св. Миколая.

Стаття в „Сандей Стар-Ґазетт" є прикрашена знімкою о. Ю. Лукачика, як теж знімкою хреста на вишиваній подушці, перев'язаного червоною стяжкою.

В МАДЯРЩИНІ ВІДБУЛАСЯ ВЕЛИКА ДЕМОНСТРАЦІЯ

Будапешт. — Понад 10,000 осіб пройшли вулицями цієї мадярської столиці під наглядом поліції в рамках демонстрації для відзначення роковин мадярської революції 1848 року. Ця революція, яка намагалася покінчити з австрійським пануванням, становить гордість мадярського народу і розглядається як символ боротьби мадярів за національну незалежність і урочисто відзначається в країні.

Починаючи від 1973 року, мадярські дисиденти кожного 15-го березня влаштовують неофіційні демонстрації за свободу і демократію, протиставляючи їх офіційним торжествам, які проводяться в ці дні під керівництвом комуністичної партії. В різні роки влада порізному реаґувала на демонстрації дисидентів. У цьому році поліція не вмішувалася, однак напередодні два дні підряд провадила рейди по домах відомих дисидентів і превентивно затримала кількох осіб.

З дисидентських кіл у Будапешті стало відомо, що у вівторок рано, 15-го березня, поліція затримала письменника Мікльоша Гарасті, соціолога Отталію Шольт, видавця Ґабора Демскі і художника Тамаша Мольнера. У вівторок вдень були затримані ще два активісти правозахисного руху.

Демонстранти пройшли містом з трикольоровими національними прапорами і несли транспаранти „Вимагаємо справжніх реформ" та „Вимагаємо свободи преси". Учасники демонстрації поклали вінки до прикрашених квітами і прапорами пам'ятників видатним діячам Мадярщини, в першу чергу поетові Шандорові Петефі, ім'я якого стало символом змагу мадярів до свободи. Зібравшись біля пам'ятника Лайошові Кошутові, вождеві революції 1848 року, демонстранти читали вголос вірші Ш. Петефі. Роза Демскі, жінка заарештованого дисидента, прочитала підготовану Ґабором промову. „Совєтська система довела Мадярщину до кризи і не дає вийти з неї", — сказала Роза Демскі.

Відомий дисидент Габор Міклош Тамаш, звертаючись до зібраних, заявив: „Час самозваних правителів закінчився", маючи на увазі нинішніх комуністичних керівників Мадярщини. „В країні повинна бути створена сучасна демократія на підставі нової конституції і вільних виборів".

ВЕЛИКОДНІЙ БАЗАР

Ню Йорк. — В суботу, 26-го березня від год. 11-ої до 3-ої по полудні та в неділю, 27-го березня ц.р., від год. 10-ої до 2-ої по полудні в Пластовому Домі, 144 Друга аве., 2-ий курінь УПС „Ті, що греблі рвуть", Пластприят Ню Йорк, Ню Джерзі, влаштовує Великодній базар. На базарі буде печиво, писанки, вишивки, іграшки, тощо. Печиво можна також замовляти заздалегідь, телефонуючи до Лялі Алиськевич на число (516) 759-0968, або до Христі Савицької (718) 479-1903.

Й. ТЕРЕЛЯ БУВ ГОСТЕМ УНСОЮЗУ

Й. Тереля (другий зліва) в бюрі головного предсідника д-ра І. Флиса (третій справа). З гостем розмовляють (зліва): В. Сохан, У. Дячук, о. П. Пащак і д-р В. Вереш.

(Фото: Роман Голіят)

Джерзі Ситі, Н. Дж. (О. К.). — Приїхавши вперше до Ню Йорку, борець за Католицьку Церкву в Україні Йосип Тереля відвідав в четвер, 10-го березня ц.р., Український Народний Союз і був гостем Екзекутиви на спільному полуденку, що зібрав усіх працівників так Головної Канцелярії УНС, як і редакції „Свобода" та „Українського Тижневика", адміністрації і друкарні.

У тому ширшому, немов родинному колі, присутні незвичайно тепло вітали Й. Терелю та з ним прибулого пароха церкви св. Юра в Ню Йорку о. Патрикія Пащака, ЧСВВ.

В імені союзової родини вітав Й. Терелю головний предсідник УНС д-р Іван Флис, який назвав Й. Терелю послідовником Митрополита Андрея Шептицького і Блаженнішого Йосипа Сліпого. Він появився як представник вірник Української Католицької Церкви і

(Закінчення на стор. 3)

Висунено обвинувачення проти О. Норта, Дж. Поіндекстера та двох інших

Вашінгтон. — У середу, 16-го березня, ц.р., спеціяльний прокуратор Лоренс Волш подав до публічного відома, що головні персонажі афери Іран-контра — полковник Олівер Норт, віцеадмірал Джак Поіндекстер, емеритований генерал Ричард Сікорд і підприємець Алберт Гакім — є обвинувачені за 23 різні проступки проти американського права. Зокрема оскаржують їх за конспірацію і обманювання, коли вони постачали допомогу для повстанців в Нікараґуа за гроші, які здобули продажем зброї для Ірану.

Це обвинувачення довірених президента Роналда Реґена, в якому вичислені аж 23 провини є найбільшим політичним скандалом від справи Вотерґейту і ставить Р. Реґена перед складним питанням, чи може він помилувати тих своїх співробітників ще перед тим заки закінчить свою каденцію на пості президента.

Проголошення оскарження цих чотирьох осіб прийшло після 14 місяців розгляду справи. Всі вони відкидають ці оскарження і у пресовій конференції в середу, 16-го березня полковник О. Норт заповів, що він буде боротися, щоб доказати свою невинність. Коли його та трьох співтоваришів цієї афери визнають перед судом винними, їх може чекати довга в'язниця і грошові кари.

У СВІТІ

РЕЧНИК МІНІСТЕРСТВА закордонних справ СССР Ґеннадій Ґерасімов заявив на пресовій конференції для чужинецьких кореспондентів, що виведення совєтських військ з Афганістану буде відкладено, бо учасники женевських переговорів про мирне врегулювання афганського конфлікту не зуміли прийти у визначений термін до порозуміння. На початку лютого Міхаїл Ґорбачов заявив, що якщо така угода буде підписана до 15-го березня, то виведення військ почнеться 15-го травня і триватиме 10 місяців. Під час теперішньої рунди переговорів у Женеві совєтська сторона погодилася скоротити цей термін до дев'яти місяців і протягом перших трьох вивести з Афганістану половину своїх військ. Однак договір не був підписаний у зв'язку з відмовою Москви задовільнити дві умови: пакістанську про те, щоб перед підписанням договору у Кабулі був створений стабільний коаліційний уряд, і американську про те, щоб СССР припинив воєнну допомогу афганському режимові одночасно з припиненням допомоги ЗСА муджагедінам.

ТРИВАЄ ВІЗИТА генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Ґорбачова в Югославію. Це перша візита сюди совєтського лідера від 1980 року, коли Леонід Брежнєв приїжджав у Београд на похорон югославського вождя Йосипа Броз Тіта. М. Ґорбачов, якого невідступно супроводжує Раїса, відвідав цвинтар, де поховані совєтські і югославські воїни, що загинули під час визволення Београда від нацистів, і поклав вінок до меморіялу. Після цього він вийшов на вулицю і почав жваво розмовляти з мешканцями югославської столиці. Тиснучи руки і киваючи на привітання, совєтський генсек повторював: „У вас є свої проблеми, і в нас є проблеми. Але без проблем також не можна". Старшому сивоволосому мужчині, який звернувся до М. Ґорбачова по-російськи, генсек відповів: „Ми не боїмося проблем. Ми будемо разом іти вперед".

КИТАЙ І В'ЄТНАМ обвинуватили один одного у спровокуванні стрілянини в районі острова Спратлі, розміщених у Південно-Китайському морі. Обі сторони твердять, що були змушені відстрілюватися після того, як кораблі іншої сторони першими відкрили вогонь. В офіційній ноті протесту, врученій у Пекіні амбасаді В'єтнаму, китайський уряд вимагає від В'єтнаму „покласти кінець збройним провокаціям" і вивести всі свої бойові кораблі з району, що оточують острови Спратлі, на які претендує комуністичний Китай. Китайці розцінюють дії В'єтнаму „як навмисна спроба ускладнити напруженя в цьому морському районі". Згідно з даними, В'єтнам тримає свої війська на десяти островах архіпелагу Спратлі, однак Китай в даний час має значно більші сили в районі, який віддалений на 200 миль від узбережжя В'єтнаму і на 600 миль від найближчої китайської території, острова Хайнань.

ПРЕМ'ЄР АВСТРАЛІЙСЬКОЇ провінціїл Ню Савт Вейлс Баррі Ансварт заявив, що Сідней, який є столицею провінції, висуне свою кандидатуру на проведення Олімпійських ігр у 1996 році. Крім Сіднею, претендувати на ці Ігри буде і друге австралійське місто — Брізбен, яке уступило Барсельоні право проведення Олімпійських ігр у 1992 році. Вважають, однак, що ліпші шанси на організацію Олімпійських ігр в 1996 році мають Атени і Париж, які однак ще не зголошували про це. У 1996 році виповнюється столійній ювілей перших Олімпійських ігр сучасности. Вони відбулися в 1896 році в Атенах. Міжнародний Олімпійський Комітет (МОК) буде вирішувати, де відбудуться Ігри –96, лише у 1990 році.

МОСКОВСЬКА ГАЗЕТА „Ізвєстія" надрукувала звіт про розслідування летунської катастрофи, що сталася 18-го січня в Красноводську. На місцевому летовищі розбився літак типу ТУ-154-Б, на покладі якого було 137 пасажирів. 11 осіб загинуло, багато було поранено. Слідча комісія прийшла до висновку, що катастрофа сталася з вини першого пільота В. Чураєва і другого пільота В. Єгорова. Літак летів з Москви до Ашхабаду і робив приземлення у Красноводську. Полет відбувався нормально, однак перед приземленням у Красноводську Чураєв дозволив Єгорову взяти на себе управління, хоч той не мав достатньої кваліфікації. При приземленні Єгоров „допустив помилку", сказано у статті, і різко „кинув машину" до землі з висоти 50 метрів. В останню хвилину Чураєв схопив штурвал, але було вже пізно: літак після приземлення перевернувся і розколовся надвоє.

У НЕДІЛЮ, 13-ГО БЕРЕЗНЯ, по одному з найбільших у світі залізничному тунелі, прокладеному під морським дном, пройшов перший пасажирський поїзд. Тунель довжиною 33.4 милі зв'язав японське місто Аоморі (на півночі острова Гоншу) з містом Гакодате (на півдні острова Гоккайдо). Підводна частина тунелю пролягла на 14.4 милі. На будівництво тунелю пішло 24 роки. Час від часу воно відкладалося як через стихійні лиха (повені), так і через протести, викликані величезною вартістю проєкту. Початкова вартість проєкту оцінювалася в 1.54 більйона долярів, але коштувала 8.5 біл. Над здійсненням проєкту працювали десятки тисяч робітників, техніків, інженерів, учених. 34 робітники загинули через повені.

ПРЕЗИДЕНТ Р. РЕҐЕН НАКАЗАВ ВИСЛАТИ ВІЙСЬКО ДО ГОНДУРАСУ

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен, порозумівся з членами Крайової Ради Безпеки, секретарем Департаменту оборони Френком Карлуччі та іншими близькими співробітниками, наказав вислати до Гондурасу чотири баталіони війська (приблизно 3,200 вояків), як ознаку допомоги заприязненій у Центральній Америці країні. Повідомляючи про рішення Президента представник Білого Дому Марлін Фіцвотер заявив, що З'єднані Стейти Америки ніколи не дозволять військам Нікараґуа порушувати кордон Гондурасу в майбутньому.

Понад 2,000 нікараґуанських вояків, озброєних тяжкою і легкою автоматичною зброєю включно з так званими повітряними кораблями (гелікоптерами) совєтської продукції і „Катюшами" та іншими мінометами, перейшли кордон до сусідньої країни у погоні за антикомуністичними повстанцями контрас, а властиво не у погоні, а з метою знищення їхніх слабо хоронених військових баз на гондураській території. Очевидно, президент Нікараґуа і головний командант сандіністів Даніель Ортеґа Саведра категорично заперечив американські твердження, назвавши повідомлення з Вашінгтону „суцільною пропагандою Сі-Ай-Ей".

М. Фіцвотер заявив кореспондентам, що американські вояки покищо не встрявати муть у відкриті бої із сандіністами і тільки допомагатимуть гондураським військам бльокувати шляхи і не допустити до дальшого просування прокомуністичних військ Нікараґуа в глибину території Гондурасу, але у випадку атаки на них вони матимуть можливість оборонятись.

Американські військові частини парашутних військ з Форд Бреґ в Північній Каролайні і Форд Орд в Каліфорнії становитимуть важливу частину охорони під моральним і фактичним оглядом, заявили речники Пентаґону, які заперечували поголоски, що уряд Гондурасу взагалі, мовляв не просив американців допомоги. Фіцвотер заявив, що допомогу було послано після розмови гондураського президента Хозе Аскони Гойо з амбасадором ЗСА Еверетом Бріджерсом. „Ми відповіли прихильно на прохання тамошнього президента", — заявив Фіцвотер.

Політичні спостерігачі не сподіються якихось комплікацій у зв'язку з інвазією сандіністів і висланням маленької військової американської частини, бо Д. Ортеґа ледве чи зацікавлений поширенням воєнного конфлікту під теперішню пору.

Вояки-втікачі звернулися до учасників женевських переговорів

Ню Йорк. — Колишні совєтські військовослужбовці, які дісталися з Афганістану до З'єднаних Стейтів Америки і Канади, звернулися до учасників женевських переговорів з закликом надати дезертирам і полоненим, які перебувають в руках у муджагедінів, вибір між поверненням в СССР і переїздом в одну з вільних країн. У зверненні говориться:

„Ми, колишні совєтські військовослужбовці, які самостійно вийшли з афганської війни, вітаємо ваші намагання завершити це безглузде кровопролиття. Афганський народ після дев'яти років виснажливої боротьби заслужив для себе право на спокійне і незалежне життя. Але за цими дійсно великими рішеннями непомітна проблема, до якої ми маємо пряме відношення: доля кількох сотень полонених совєтських вояків і втікачів.

Пам'ятаючи трагічні лекції історії, коли після Другої світової війни совєтських громадян силою повертали в Совєтський Союз, ми дуже турбуємося їх долею. І ми вважаємо, що кожний з них повинен мати право добровільно вибрати місце проживання в будь-якій вільній країні або повернутися в Совєтський Союз".

Звернення підписали Микола Мовчан, Алєксєй Пєрєслєні, Юрій Шаповаленко і Сєрґєй Жигалін (ЗСА), а також Сєрґєй Бусов, Ігор Ковальчук, Владіслав Наумов, Вадім Плотніков і Міхаїл Головін (Канада).

Звернення адресоване заступникові генерального секретаря ООН Дієґо Кордовесові, за посередництвом якого відбуваються женевські переговори, заступникові міністра закордонних справ Пакістану Заінові Нурані і асистентові заступника державного секретаря ЗСА Робертові Пекові.

В АМЕРИЦІ

ІДУЧИ ВСЛІД ЗА НЮЙОРКСЬКИМИ стейтовими асемблїменами, мейор Ню Йорку Едвард Кач у статті, поміщеній в „Джерузалем Пост", радить урядові Ізраїля заборонити вступ засобам масової інформації в окуповані терени. Оправдання на таку свою пораду мейор Кач знаходить у тому, що є багато інших народів у світі, які переходять через різного роду заворушення, але про це мало знає світ.

У ВІВТОРОК, 15-ГО БЕРЕЗНЯ, Сенат ЗСА проголосував законопроєкт 71-до 19, який зобов'язує президента ЗСА повідомляти Конґрес про всі таємничі акції 48 годин після того, як такі акції розпочато. Прихильники цього законопроєкту заявляють, що це зможе запобігти в майбутньому таким аферам, як Іран-контра. Президент Роналд Реґен заявив, що покладе своє вето на цей законопроєкт, бо це буде неконституційним гальмуванням президента в закордонній політиці.

ПРЕЗИДЕНТ КОМПАНІЇ „Рома фуд" з Ню Джерзі Луї П'янков оголосив, що його компанія готова забезпечувати совєтських громадян американською піццою. Всім необхідним для виготовлення піцци буде обладнаний мікроавтобус — піццерія на колесах. „7,000 порцій в день!" — обіцяє Л. П'янков. Кухарі-шофери будуть купувати необхідні продукти для піцци у Фінляндії, потім доставляти їх у Ленінград і виготовляти піццу на вулицях. За словами П'янкова, одна порція піцци буде продаватися за 7 карбованців (5.5 доляра за офіційним курсом).

З НАГОДИ П'ЯТОЇ РІЧНИЦІ пропозиції президента Роналда Реґена створити у просторі щит захисту перед нуклеарними ракетами, він виступив з промовою, в якій звертався до всіх критиків цього проєкту подумати і допомогти йому дістати від Конґресу додаткові фонди для здійснення цього проєкту. Базуючись на попередній настанові Конґресу в цій справі, деякі аналітики припускають, що це є зумисні тактичні потягнення демократів щоб остаточне рішення в цій справі зробити аж після того, як президент Роналд Реґен відійде з Уряду.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to "Svoboda"

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City, N.J. 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00 Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00 Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Захитана позиція Ґорбачова

У західній пресі в останньому часі появилася низка статтей найвидатніших совєтологів, які твердять, що вже зразу передбачуваний розмірно короткий час панування Міхаїла Ґорбачова, як генерального секретаря компартії СССР, вже тепер знаходить потвердження: Міхаїл Ґорбачов, мовляв, переживає тепер найбільшу кризу від часу, як у березні 1985 року прийшов до влади. Виріс, як людина молодшого покоління, юрист за фахом, ото ж більший прагматик, як партійний фанатик. Проявив зручність, з якою переводив поволі „чистку" в Політбюрі і секретаріяті ЦК, позбуваючись своїх опозиціоністів. Але це вдалося йому тільки частинно, як ось із відсунення Андрея Ґромика на суто репрезентативний пост „президента" СССР. Спирався на КҐБ, яке найкраще орієнтувалось, що треба якихось радикальних реформ, щоби рятувати імперію від економічного банкрутства. Відсіль і прийшло проголошення Ґорбачовим „гласности" і „перебудови", і відсіль і прийшла готовість Ґорбачова на переговори з ЗСА про припинення перегонів у зброєнні, щоби зменшити дещо велетенські видатки на зброю.

Але Ґорбачов ніколи у своєму житті не жив і не працював у своїй партійній кар'єрі поза корінною Московщиною. Тому заворушення у балтійських країнах та в різних мусулманських „республіках" заскочили його. Несподівано для нього на передове місце висунулася національна проблема, що її він цілком легковажив. Ті демонстрації і відродження націоналізму в різних частинах імперії скріпили внутрішню опозицію. У КҐБ прийшов розкол. Ґорбачов підтримує надалі так званий відділ КҐБ, який відає закордонною діяльністю, яка охоплює і шпигунську роботу, зате критично супроти Ґорбачова ставиться Другий відділ КҐБ, що відає внутрішніми справами і головою якого є Віктор Чебріков. Противником Ґорбачова був від самого початку партійний ідеолог Іґор Ліґачов, який у недавньому інтерв'ю з представником паризького щоденника „Лє Монд" заявив виразно, що він, а не Горбачов керує Секретаріятом ЦК.

„Гласність" обмежилася у злагідненні цензури преси та легкому відхиленні дверей до „демократизації". Це негайно осмілило людей і дало поштовх до проявлення свободолюбних тенденцій у різних частинах СССР, заселених не корінними росіянами. „Перебудова" обмежилась до кампанії проти пияцтва і димісіонування тих апаратчиків, які писали фальшиві звідомлення про успіхи підпорядкованих їм підприємств, щоби приподобатись владі. Але пияцтво було таке закорінене у СССР ще за царських часів, що викорінити його цілком неможливо, тим паче, що протестують винокурні і продуценти зерна, з якого роблять алькоголь, при чому заторкнені тут саме Грузія, Вірменія, Азербайджан і Молдавія — де й почалися демонстрації. Поруч із болючою для Ґорбачова несподіванкою від проявлення свободолюбного руху поярмлених народів прийшла і несподіванка дальшої просто катастрофи совєтської окупації в Афганістані. Ґорбачов уже заповів, що уряд СССР рішив відкликати війська з Афганістану, але покищо все ще зростають тамошні жертви в убитих і ранених совєтських — на жаль, здебільшого українських — вояків.

У червні цього року має відбутися конґрес ЦК Компартії. До того часу Ґорбачов хоче осягнути деякі „успіхи", щоби зацитькати опозицію. Він пішов на поступки у відкликанні з Казахстану першого секретаря тамошньої компартії, присланого з Москви, москаля та призначенні місцевого комуніста. Він прийняв у Кремлі делеґатів деяких мусулманських „республік" та видав заклик до „спокою". Він сподівається теж підписати з президентом Реґеном другий договір про редукцію атомових ракет на далеку віддаль. Все це для скріплення своєї захитаної позиції. Але поважної поправи економічної ситуації у СССР нема. І не погасла амбіція експансії комунізму — навіть під боком ЗСА в Нікараґуа. Це все створює заворожене коло, в якому Міхаїл Ґорбачов з його „реформами" може так само зійти зі сцени, як і найбільше до нього подібний реформатор Нікіта Хрущов.

ВІЛЛІЯМ ВАН РААБ, голова Митного уряду ЗСА, заявив, що митні урядовці одержали інструкції з 15-им березня ц.р., відбирати пашпорти тим американським громадянам, які приїжджають з-за кордону до ЗСА і є переловлені з наркотиками. Але деякі опоненти твердять, що це може бути порушенням громадянських прав.

Д-р Михайло Воскобійник

ВІРМЕНСЬКО—АЗЕРБАЙДЖАНСЬКИЙ КОНФЛІКТ

II.

Зростання російського націоналізму в кінці XIX століття зробило велику кривду вірменам і шкоду російсько-вірменським дружнім взаєминам. У 1903 році російська адміністрація додумалася сконфіскувати власність багатої Вірменської Православної Церкви, незалежної від російської православної ієрархії, щоб позбавити цю Церкву можливости далі утримувати вірменську шкільну систему поза російською контролею на своїх власних церковних бюджетах. Це викликало не лише зміну в ставленні до Росії, але революційно-терористична напівсоціялістична вірменська організація — Дашнакцютун, — що раніше вела терор проти Туреччини, тепер відповідала терором проти російської адміністрації. Розповсюдилося переконання, що російська адміністрація у відповідь навмисне розпалювала криваві зудари між вірменами й азербайджанцями (татарами). Ось що сказав депутат Першої Російської Державної Думи (1906 р.) Зіатханов з трибуни Думи:

„До нас мусулманів, вони (російські адміністратори — М.В.) кажуть: ви є економічно уярмлені вірменами; вони масово озброюються, щоб створити своє власне царство і одного прекрасного дня вас більше не буде. А до вірменів вони кажуть, що ідея пан-ісламізму пустила глибокі коріння в усіх прошарках мусулманського населення і одного прекрасного дня мусулмани розірвуть вас на кусочки".

На жаль, це лихо дореволюційних часів виявляє себе і в теперішній час. Криваві сутички, що виникли недоречно й ірраціонально в часи, коли йдеться про далеко фундаментальніші речі для всього СССР, ніж національно-емоційні упередження між вірменами й азербайджанцями, можуть серйозно пошкодити всій політиці перебудови й штовхнути партію назад до „твердої руки" сталінського типу „держать і не пущать". Виникає оправдане підозріння чи теперішні криваві сутички в Азербайджані не є провокацією зі сторони тих сил у КҐБ і партії, що хотіли б політично знищити Ґорбачова і його реформи?

2. Другою причиною скомплікованости вірменсько-азербайджанської проблеми є зовнішня політика Леніна, а потім Сталіна — робити ставку на тюрксько-мусулманські народи проти Антанти (проти Англії - Франції), що в часи Громадянської війни 1918-21 роках і після була головною небезпекою для СССР, Туреччини й інших мусулманських країн. Договір про дружбу РСФСР з Туреччиною президента Ататюрка в 1921 році такі ж договори УССР та Закавказьких республік з Туреччиною у 1922 році визначували взаємини, кордони, і впливи на Закавказзі, а, зокрема, щодо Вірменії.

Знищуючи в 1921 році короткочасну незалежність Вірменії, що була під проводом Дашнакцютун, деякі територіяльні уступки робилися Туреччині і мусулманському Азербайджанові за рахунок Вірменії. Відірвання Нагорно-Карабахської области в користь Азербайджану очевидно треба пояснювати цією ставкою та тюрків-мусулманів Закавказзя, Середньої Азії та країн Середнього Сходу. Тобто Вірменія ставала жертвою нової зовнішньої політики Росії. Чи не прийшов час для ЦК КПСС відмовитися хоч частково від ленінсько-сталінського наслідця, відновлюючи по-справжньому респект до етнічного принципу визначення кордонів совєтських республік.

3. Третьою причиною скомплікованости вірменської проблеми в наші дні є сучасне міжнародне положення. Туреччина не є більше союзником СССР, а навпаки, як член НАТО, потенційно може бути у відкрито ворожому таборі до СССР. Але з другої сторони, СССР тісно пов'язаний з деякими арабсько-мусулманськими країнами Середнього Сходу, що є дружніми клієнтами СССР в його постачанні їм своєї зброї.

Яка зовнішньо-політична орієнтація в ЦК КПСС переважить тепер у полагодженні вірменсько-азербайджанського конфлікту трудно передбачити із-за згаданих важливих геополітичних комплікацій.

Проте важко усвідомлювати, що домагання про об'єднання почалося спочатку в Нагорно-Карабахській області демонстраціями широких мас вірменів. Тоді це домагання було підтримане мирними кількасот тисячними демонстраціями в столиці Вірменії — Єревані — протягом тижня. Отже прагнення до об'єднання — це вияв всенародного бажання, а не купки „буржуазних націоналістів", як раніше кваліфікувала совєтська пропаґанда подібні бажання. „Народна" влада Кремля мусіла б нарешті рахуватися з народніми домаганнями.

Наша симпатія по стороні Нагорно-Карабахського населення, що відкрито виявило своїми масовими демонстраціями бажання бути в складі свого національного материка. Це домагання законне й зрозуміле для кожної нормально думаючої людини.

Маючи оправдані причини висловлювати добрі почуття до Азербайджанської республіки, ми все ж виразно стоїмо за об'єднанням Вірменії, як також і за об'єднаним Азербайджаном в його етнографічних кордонах. Це становище збігається і оправдується нашою власною українською ситуацією — бажанням бачити Україну об'єднаною у її етнографічних кордонах; адже декілька мільйонів українців поза Україною (в РСФСР) тотально позбав-

(Закінчення на стор. 4)

ЖИТТЯ І ЗНАННЯ

Редагує Лев Яцкевич

Нобелівські нагороди за рік 1987

Як відомо, ці нагороди розділяє кожного року, 10-го грудня (в річницю смерти їх основника) Нобелівська Фундація у Стокгольмі, створена завіщанням Альфреда Бернгарда Нобеля, видатного шведського філантропа, інженера хемії, винахідника динаміту а, в часі заснування Фундації, одного з найбагатших людей світу. Це завіщання він склав 29-го листопада 1895 року на піваркуші паперу, в шведському клюбі в Парижі, в присутності чотирьох свідків.

У своєму завіщанні, він створив Наукову Фундацію свого імени, якій записав усе своє майно, висотою біля 9 мільйонів дол., з вимогою, щоб кожного року з відсотків цього капіталу було створено п'ять грошових нагород для розподілу поміж п'ятьох кандидатів (без уваги на їх національність, віроісповідання чи політичні переконання), які протягом останніх 12 місяців причинилися найбільше для добра людства в таких ділянках: фізики, хемії, медицини або фізіології, літератури та миру. Два тижні пізніше, цебто 10-го грудня 1895 року — Нобель помер.

Перші нагороди проголошено 10-го грудня 1901 року. Щасливих кандидатів вибрали шляхом голосування чотири організації, три в Стокгольмі (Шведська Академія Знання — з ділянок фізики та хемії, Королівський інститут з ділянки медицини та Шведська Академія — з ділянки літератури), та одна в Ослъо, яку становив п'ятичленний комітет, кожночасно призначений норвезьким парляментом, для вибору кандидата з ділянки миру.

В 1968 році Центральний шведський банк встановив ще шосту нагороду з ділянки економії, яку присуджує кожного року найкращому кандидатові, шляхом голосування, Шведська Академія Знання.

Роздача нагород відбувається у Стокгольмі з великою парадою, з участю королівської шведської родини, членів уряду та дипломатичного корпусу. Кожний нобелівський кандидат одержує з рук шведського короля золоту медалю, диплом з описом його досягнень та конверт з чеком на відповідну суму, яка кожного року зростає — в 1987 році вона дорівнювала 340,000 дол., для американських нобелістів — вільних від прибуткового податку. Згідно з інформаціями журналу „Тайм" з 26-го жовтня 1987 року нагороду за 1987 рік присуджено президентові Коста Ріки, Оскарові А. Санчезові, за заходи в справі миру поміж Нікараґуа та т. зв. „контрою" (назва, яку прибрали собі борці з Нікараґуа за її демократичну свободу). Приймаючи цю нагороду, він сказав коротку, але характеристичну промову спрямовану до обидвох суперпотуг світу такого змісту: „Дозвольте мешканцям Центральної Америки вирішувати їм самим долю Центральної Америки. А якщо хочете їм допомогти присилайте їм плуги замість мечів"!

Нагороду з ділянки фізики отримали швайцарець Карль Алекс Міллер та німець із Західньої Німеччини, Ґеорг Беднож за досліди феномену надпровідництва при високих температурах. До речі, феноменом надпровідництва окреслюємо відсутність опору при перепливі електричного струму крізь електричний провідник. У нормальних, металевих провідниках такий опір вирощується у часі перепливу електричного струму, який зменшує майже на 30 відс. ефективну продукцію електричної енергії.

Справа в тому, що феномен надпровідництва з'являється приблизно при 0° К (Кельвина), себто — 460°Ф, що вимагає коштовного охолоджування електричного провідника пливким гелієм, що у висліді, дуже обмежує практичне використання цього корисного феномену.

Згадані два науковці, під час своїх дослідів у лябораторії Ай-Бі-Ем в Цюріху відкрили, що температуру, при якій з'являється феномен надпровідництва можна піднести до 35° К, коли вжити замість металевого, керамічного провідника. Згодом уже після публікації вислідів їх винаходу, китайський фізичний дослідник Павло Чу з Гюстонського університету осягнув цей феномен надпровідництва вже при 98° К (-283° Ф) і, деякі фізики були тієї думки, що він повинен був також, поряд з першими двома винахідниками, одержати нагороду Нобеля.

Нагороду з ділянки хемії присуджено двом американцям, Чарльсові Дж. Педерсенові, емеритованому науковому дослідникові фірми „Ді Понт" і Доналдові Дж. Кремові науковцеві з Каліфорнійського університету, в Лос Анджелесі, та французькому хемікові Жан Марі Лєнові, за їх наукові досліди (які вони провадили ще від 1960-их років) пов'язані з утворенням штучних молекул, спроможних наслідувати поведінку гормонів та інших органічних речовин.

Єдиним нобелівським переможцем у ділянці медицини виявився японець Сузуму Тонаґава, який доказав у своїх дослідах, що жмінка генів у присутності клітин відпорних на недугу, може виростити приголомшливу кількість додаткових протитілець, для оборони нашого організму перед спричинниками недуги.

Тонаґава у великій мірі завдячує здобуття своєї нобелівської нагороди доволі суворим американським еміґраційним законам. Бо

(Закінчення на стор. 4)

Лист громадянам Києва від комсомольської групи „Перебудова" при київському державному університеті ім. Шевченка у першу річницю чорнобильської катастрофи.

Михайло Кучер

КОМСОМОЛ УКРАЇНИ ПРОМОВИВ

„Чорнобильська атомова електростанція стала місцем страшного випадку. Невідома кількість вбитих і поранених. Невідомо скільки помре від рака.

Як відгукнулись на цю трагедію партія і комсомол? Мовчанкою. Про трагедію ми довідались за 'гласности' і то з Москви. Українська комуністична влада і досі противиться постановам 27-го З'їзду КПСС та пропаґує нову будову атомових електрівень. Порожніми словами обіцюють повну безпеку населенню України.

Ми звертаємо увагу на З'їзд письменників України, де відомі письменники і літературні критики відважно говорили, що українська мова мусить мати більше прав.

Демонструють студенти Китаю, Кореї. Але чи бачили ви демонстрації студентів Київського університету, чи вимагали студенти університету ім. Шевченка свободи українському слову? Якщо настала доба гласности, будьмо варті тієї доби.

Україна вже не може прокормити своє населення. І одночасно уряд вивозить зерно, в тому й українське, щоб кормити кубинців, в'єтнамців та афганістанців, зрадників свого народу на послугах Москви. А 'Радянська Україна' російською мовою запевняє нас, що національне питання в СССР вже вирішене, хіба в таборах рабської праці, де гинуть наші дисиденти. А Союз письменників України сказав, що в національному питанні в СССР панує катастрофа. Зокрема катастрофа панує в УССР.

Україна не проголосила війну Афганістанові, але там на війні загинуло вже тридцять тисяч молодих совєтських людей, в тому більше число аспірантів Київського університету ім. Шевченка.

Яке наше становище до війни в Афганістані? Є чутки, що Ґорбачов хоче вивести совєтські війська з Афганістану, але тому противиться певна кількість елементів в партії і армія, яка використовує війну для вивчення способів оборони СССР.

Партія постійно запевняє, що Комсомол — це будучність Совєтського Союзу. Якщо так, то ми закликаємо населення Києва висловити тривогу за будучність України.

Перебудова — це не тільки економічні реформи. Вона має стати ґарантією політичної свободи для України. Ми мусимо мати право критикувати КПСС і її ролю для українського суспільства чи народу.

Для нас, комсомольців України, національне питання найбільш пекуче. Ми, комсомольці, частина українського народу, тому бачимо небезпеку. Ми мусимо мати право вільно говорити про те, що дав соціялізм українському народові.

Ми не можемо вірити запевненням КПСП, що 'нація процвітає', а всі засідання відбуваються в московській мові, а 90% лекцій у „державному" університеті ім. Шевченка ведуться на російській мові. Якої 'держави' той університет?

Екологія України в катастрофальному стані. Випадок на Дністрі ще ускладнив становище. Чорнобиль знищив тисячі гектарів родючої землі. Затруєння питтєвої води заводами Донецька і Дніпропетровська стало причиною масових захворінь, зокрема серед дітей. Чи здібна партія усунути загрозу, зменшити кількість непотрібних захворінь. За майбутньої атомової війни Україна може бути знищена протягом кількох хвилин. На території України знаходиться багато атомової зброї далекого діяння. Ми пропонуємо проголосити Україну, вільну, від атомової зброї. Ми вимагаємо вільної дискусії в пресі, радіо і телевізії на тему створення кількапартійної системи управління.

Сімдесят років панування КПСС привело нас до руїни. Ми вимагаємо зміни соціяльної системи для щоденного життя.

Ми вже кілька місяців чуємо погрози київських каґебістів — ми з Ґорбачовим впораємося. Ми вимагаємо слідства над діяльністю київських каґебістів.

У першу річницю чорнобильської катастрофи ми мусимо говорити голосно і відважно. Політична апатія совєтських народів добре відома. На цю апатію розраховують усі вороги українського народу, усі бюрократи. Ми мусимо не допустити до усунення Ґорбачова від влади".

Чи сказали комсомольці України щось нового, що досі було невідоме? Сказали голосно і відважно про всім відоме, про загрозу українській нації під п'ятою КПСС. Теперішній уряд України, разом з Москвою, відповідальні за обмосковлення України — русифікація і совєтизація. Москва відповідає за чорнобильську катастрофу, за екологію, за знищення українського вже казкового чорнозему.

(Закінчення на стор. 4)

Борислав Борисюк

ЛІРИКА ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

I.

Уже сучасники Шевченка, намагаючись відповісти в чому саме лежить оригінальність і своєрідна краса його лірики, висловлювалися так, як писав Куліш у „Основі", у 1861 році. „Так, як йому самому пісня народна дала тон до високої речі, так й він дав нам усім праведний тон, як нам своє слово строїти". І дальше: „Народна поезія для нього стоїть, як віковічний взір, з якої то народної поезії зачерпнув поет всю музику й кольорит до своїх творів, а часто навіть головну тему. („Правда", 1870).

Згадані вислови Куліша повторювано, не вдаючись в їх перевірку, у яких саме Шевченкових творах можна ствердити вплив народної поезії. Пізніші вчені, як Петров, Сумцов, Колесса, Щурат, Навроцький, Драй-Хмара (1884-1930), зуміли подати тільки скупі результати дослідів над відношенням Шевченкової лірики до впливів народної поезії. Загально вони твердили, що Шевченкова лірика пов'язана, як і її зміст, з усною українською народною творчістю — фолкльором, передусім із народною піснею. Треба признати, що з поетикою української народної пісні переважно пов'язані ранні твори, або пісенного жанру на пізніших етапах. Філярет Колесса, який досліджував зв'язки Шевченка з народною поезією, зазначав: „Переважна частина поетичних творів Шевченка не виявляє ніяких зв'язків з народними піснями і думами, бо обертається в сфері, недоступній для народної поезії, і підноситься над її рівень цілим своїм складом, ідеологічним підкладом, доспособленим до того висловом. Сюди належать: 1) саме найцінніші, найглибші змістом ліричні поезії Шевченка, складані переважно чотиристоповим ямбом, головно в часі арешту й заслання; 2) майже всі політичні поеми Шевченка; 3) поетичні повісті Шевченка (переважно). (Ф. Колесса: Студії над поетичною творчістю Т. Ш., Львів 1939, ст. 102).

Таким чином лірика Шевченка при всьому зв'язку з усною народною творчістю була явищем наскрізь оригінальним, новаторським. Саме тому вона мала такий величезний вплив на сучасників і на наступні покоління. Тому не слід узагальнювати всіх народних мотивів на всю Шевченкову лірику, бо переважна її частина не має нічого спільного з народними піснями, а навіть улюблена Шевченкова форма коломийкового вірша відбігає далеко від народних взорів. Зацікавлення народною піснею зросло під впливом романтичного захоплення ще перед виступом Шевченка, доказом чого є Збірники М. Цертелева, (1819), і М. Максимовича, (1827, 1834); останній в „Передмові" вказує виразно на велике значіння народної поезії для відродження літератури в народному дусі.

Новаторство Шевченка в ґалузі ритму й рими не може бути підведеним під правила просодії, успадкованої головним чином від греків, хоч би і пристосованої до його тонічної системи. Шевченко вільно йде за народною традицією, і створює „вільний вірш" на кілька десятиліть раніше, ніж заговорили про нього поети Заходу. Слід тут згадати деякі автобіографічні вірші, що виразно вдаються до жанру популярної народної пісні, як: „Якби мені черевики", „І багата я", „Полюбила я", „Породила мене мати" (всі — 1848 р.) Пісні ці дуже близькі до народних. Важко тільки погодитися, що хоча тут аналогічні образи, мотиви, й паралелі, однак „стилізація" відмінна й суто оригінальна. Принимається, що пісні раннього періоду Шевченка, — це справжня лірика, в якій й власні почуття Шевченка, як самотність, безталання сум, печаль і разом із цим, завдяки його щирости, відображалось в ній страждання народу.

Харківські письменники, як Метлинський, Боровиковський високо цінили народну творчість; саме пісні, і прищепили українській літературі романтичний напрямок своїми творами і перекладами з чужих мов, і увели в нашу літературу романтичні жанри, як баляди, історичні поеми та особисту та громадську лірику. Оці поети, з якими в деякому зв'язку стоїть також Артемовський та Гребінка, поклали основи українського романтичного напрямку й уґрунтували його зв'язок із українською народною поезією та підготовили ґрунт до епохального виступу Шевченка, що вже в самому „Кобзарі" стає перед нами, як неперевершений трубадур народної поезії.

Вирішальний вплив на національну свідомість Шевченка, що він став українським письменником і зв'язав свою творчість із українською літературною традицією мало його знайомство з Є. Гребінкою, що піклувався освітоюТараса ще перед його викупом із кріпацтва, піддавав йому відповідну лектуру, і як український письменник і звеличник української старовини, й любитель народних пісень, міг заохотити молодого поета навіть своїм власним прикладом. Гребінка перший звернув увагу на Шевченкові вірші та, оцінюючи їх вартість, притягнув Шевченка помагати йому у складанні „Українського Збірника" і „Ластівки", та дав йому для того ж збірника „гарних віршів". Так він притягнув Шевченка до літературної діяльности — в той час, коли Сошенко, що був його „босом", дорікав йому, що замість малювання пише „нікчемні вірші". Так молодий Шевченко виробляв свій літературний смак, він брав участь у літературних вечорах, де сходилися земляки, співали українські пісні і вели оживлені дебати на літературні теми, тут виник не тільки плян видання „Ластівки", але й „Кобзаря".

У такій атмосфері Шевченко орієнтувався в літературних напрямах і природно цілим своїм вихованням і світоглядом притягав свого генія до нового напрямку. Так Шевченко вже замолоду привчився любити красу українських народних пісень, цінити їх, і сам про них признається: „Так сам собі у бур'яні, щоб не почув хто, не побачив, виспівую було та плачу".

У товаристві петербурзьких земляків, в атмосфері щирого захоплення народною поезією, що знайшов її у Збірниках Цертелева, Максимовича, Срезневського, Лукашевича, які напевно були в бібліотеці Гребінки, він усвідомив собі велику вартість народних пісень та їх велике значення для українського літературного відродження.

Закінчення буде.

Окружний з'їзд СУА в Ню Йорку

У неділю, 28-го лютого ц.р. відбувся у Ню Йорку в домівці СУА Окружний з'їзд при численній участі делегаток, голів відділів та гостей.

З'їзд відкрила голова Окружної управи Леся Ґой, яка привітала присутніх та вшанувала померлих членок. Предсідницею з'їзду вибрано Христю Навроцьку, секретаркою Дарію Костів. Предсідниця попросила до призидії заступницю голови СУА Ліду Гладку як представницю екзекутиви СУА.

Зі звітів секретарок — кореспонденційної Е. Івашків та протоколярної О. Руденської — можна було бачити, як зорганізовано працює Окружна управа. Скарбничка А. Рак здала дуже добре опрацьований фінансовий звіт Окружної управи та поодиноких відділів, який дав картину праці та жертвенности відділів на різні фонди, які входять у засяг праці СУА, наприклад, суспільна опіка займає значну рубрику у видатках — понад 7 тисяч дол. Окремо стипендійна акція одержала суму 8,700 дол., на Український Музей відділи склали 4,550 дол., а прихід з полуденка, влаштованого Окружною управою на придбання фондів для Українського Музею разом з пожертвами виносив приблизно 16,000 дол. На „Наше Життя" Відділи зложили 6,700 дол.

Потім звітували референтки: організаційна О. Крумшин подала, що Округа має 15 відділів (600 членів). Референтка зорганізувала новий Відділ у Йонкерсі, відбула сходини організаційних референток Округи, підтримує зв'язок з вільними членками. Культурно-освітня референтура працювала комісією у складі: Х. Навроцька, І. Клим, Л. Сохан і Е. Рубчак. Підготовила програми на „веселий вечір", День Союзянки, полуденок до 10-ліття УМ, засвічення ялинки. Х. Навроцька на сходинах культурно-освітніх референток Відділів обговорила можливости праці Відділів у тій ділянці.

Виховна референтка І. Мачай подала, що в Окрузі діють 3 дитячі світлички, з якими вона підтримує постійний зв'язок, 89 Відділ у Кергонксоні також опікується школою українознавства. Приготовила виставку дитячих книжок на дні Союзянки. Референтка суспільної опіки В. Кушнір подала дуже точний звіт про працю відділів у тій ділянці, наголошуючи велику і жертвенну працю поодиноких відділів.

Пресова референтка О. Щурова подала ряд статтей, які появилися у пресі, провела сходини пресових референток відділів, на яких подала вказівки для їхньої праці. Імпрезові референтки П. Сусь і А. Натина зорганізували автобус на День Союзянки, провели льотерію та помагали при інших імпрезах. Координаторка Музею О. Роковська подала у звіті про підготову та проведення полуденку на будівельний фонд Українського Музею. Подала пожертви Відділів на УМ, підкреслюючи, що два Відділи Округи, 64 і 119, є фундаторами УМ.

Референтка зв'язків Л. Фірчук заохотила членок до писання подяк до „Балтімор Сан", який помістив прихильну статтю про І. Дем'янюка. Оформила лист з протестом до Сі-Бі-Сі у справі фільму „Собібор". Зібрала 500 листів. За господарчу референтуру, яка працювала у складі: С. Савчук, Л. Закревська і Г. Оберишин звітувала Г. Оберишин, подаючи точно, які буфети, полуденки та вечері були в їхньому заряді. Потім звітували заступниці голови Н. Савчук і О. Літепло, що заступали голову на річних зборах відділів чи як представниці до інших організацій. Н. Савчук відкривала полуденок на Фонд УМ.

На закінчення звітування Леся Ґой як голова Окружної Управи подала, яку працю проведено і де репрезентувала Округу, м. ін. на V Конгресі СФУЖО. Щиро дякувала своїм заступницям, головам відділів та членам Окружної управи за повну співпрацю. В дискусії порушено ряд питань, на які референтки дали вичерпні відповіді. Звіти прийнято одноголосно.

Предсідниця представила голови Відділів та привітала делегаток. По полуденку А. Линник, членка 62 Відділу в Ґлен Спей, розповіла про сучасний стан в Україні та закликала до зрозуміння вартости „Нашого Життя" та Українського Музею для втримання української мови та культури, яку так жорстоко нищить ворог на рідних землях. Предсідниця попросила до слова заступницю голови СУА Лідію Гладку, яка привітала Окружний з'їзд та висловила признання відділам найкращої округи. В дуже цікавий спосіб представила важливість праці СУА, яка підносить вартість цілої громади. Закликала до дальшої праці, зокрема над приєднанням нових членок та організуванням нових відділів. До наших завдань належить підтримка „Нашого Життя" і Українського Музею. Треба звернути увагу на події в Україні і підтримувати боротьбу за мову і людські права. Почесна голова СУА Іванна Рожанковська говорила про важливий проєкт УМ, а саме висилку катальогів до бібліотек та музеїв світу, та просила про поміч при цьому. Дякувала членкам, які завжди відгукуються на потреби помочі музеєви, не тільки як добровільці при чергуваннях, але теж при висилках карток чи в іншій праці. Комісія ухвал під головуванням З. Левицької виготовила ряд точок у справах, які були порушені представницею екзекутиви і у дискусії. В імені номінаційної комісії, яку очолювала Х. Навроцька, Анна Забняк подала запропонований склад Окружної управи, яку вибрано одноголосно.

Переобрана голова Леся Ґой подякувала за вибір та довір'я і просила про дальшу співпрацю. Щиро дякувала представниці екзекутиви Л. Гладкій та президії за вміле та товариське проведення з'їзду.

Відспіванням гимну Союзу Українок Америки закінчено з'їзд.

Христя Навроцька
пресова референтка

В лютому припадають річниці мученицької смерти визначних жінок-патріоток Ольги з Левицьких Басараб (1899-1924) і Олени з Шовгенівих Теліги (1907-42), яким окупанти – польський у Львові, а німці у Києві — обірвали життя бойовиків за визволення українського народу. У Клівленді вшановував Ольгу Басараб як свою патронку заснований у 1935 році 8-ий Відділ Українського Золотого Хреста, а після Другої світової війни до поминань включив теж розстріляну поетку Олену Телігу.

Від 1955 року ті вшанування прийняли назву Дня героїнь і від того часу влаштовують його спільно місцеві жіночі товариства, чергуючи щороку між собою провід у Комітеті. В цьому році тягар підготови припав на СУА, і діловий комітет очолила Ольга Дем'янчук з участю членкинь Об'єднання Жінок ОЧСУ, УЗХ і Сестриցтва св. Анни при православному соборі св. Володимира.

У зв'язку з Тисячоліттям за напрямними централі СУА тематикою цьогорічного Дня героїнь була св. Ольга, володарка Руси у X сторіччі. Треба похвалити правильну ініціятиву і жіночий комітет та всіх виконавців за відбуття такої імпрези на високому рівні і вкладу у всенародні святкування ювілею християнізації нашої батьківщини. Жаль лиш, що не прибуло більше слухачів з усіх парафій, та що жителі у віці працюючих із своїми дітьми стороняться від участи в національних імпрезах. Та й не добре, що тієї ж неділі відбувалися ще дві інші імпрези, не зголошені до „Громадського календаря", який для користи товариств ведуть Українські злучені організації.

ДЕНЬ СВ. ОЛЬГИ У КЛІВЛЕНДІ

Вшанування княгині св. Ольги і героїнь відбулися 21-го лютого у приміщеннях парафії Покрови Пресвятої Богородиці в Пармі з програмою у двох частинах — релігійній і мистецькій. Владика Роберт відправив з парохом о. д-ром Іваном Тилявським, ОДБ, і о. крилошанином Володимиром Грабцем Молебень та виголосив проповідь про значення св. Ольги і з палким апелем до жіноцтва наслідувати її і працювати, особливо в цьому році, для замирення й об'єднання. Співав крилос нового дяка Зенона М'ягкого.

Безпосередньо після Молебня о год. 4.15 почався у великій залі концерт, який відкрила Ольга Дем'янчук, а програму вела Софія Бура. Сценічний образ „Свята володарка Ольга" вказав слухачам на тематику дня; вибрані тексти з поезій Леоніда Полтави і Миколи Щербака читала С. Бура; одяги для дійових осіб Ліни Василини, Тереси і Тараса Рожів виготовила Люба Рожа, а сцену вдекорувала інж. Ірина Кашубинська.

Жіноче тріо „Троянди", добре в нас відоме з його гарних виступів з камерною музикою, і цим разом пописалося відіграванням аранжерованої для трьох інструментів „Молитви" з оперети „Запорожець за Дунаєм" Семена Гулака-Артемовського, „Плотію" і „Богородице Діво" Андрія Гнатишина, та в другій частині „Опус 49" Фелікса Мендельсона (1809-47). В цьому тріо грають фахові адепти музики, тому їх виступи завжди сприймані слухачами з насолодою і апльодисментами, а це заохочує їх до нових дарових виступів у Клівленді. Віольончелістка проф. Людмила Ґросман (з роду Анікієнко) мала цим разом нових партнерів: нову членкиню тріо піяністку Дозю Кріслату, яка недавно переїхала з Джерзі Сити і як гостя скрипаля Марієл Конкоззі, який заступив захворілу Стефу Стефанюк, давнішого набутка нашої громади з Англії.

Докладний життєпис володарки Русі княгині Ольги, з гіпотезами про її походження і всіми осягами у князівстві, зокрема в справі християнізації та про зв'язки з Царгородом і німецьким цісарем Оттотом I, подала в науковому викладі д-р Христина Раковська, професор колеґії повіту Каягога. Після смерти князя Ігоря вдова Ольга управляла Руссю як реґентка сина Святослава і стала будівничою з'єднаної у Києві держави. Померла 969 року. Доповідачка повинна свою розвідку надрукувати у пресі.

Пам'ятною атракцією цього дня св. Ольги остав виступ кобзаря Віктора Мішалова, який перед поворотом до Австралії згодився прибути до Клівленду і заграти на цьому концерті. Народився він в Австралії у родичів з Лубенщини, і там осягнув три бакалаврати та є викладачем у середній школі і готується до маґістерки з дисертацією про кобзарство. Гру на бандурі опанував ще хлопцем, а науку завершив у київській консерваторії 1979-81. У свому Сіднеї провадив шість років власну школу і вишколював 37 елевів — майбутніх бандуристів.

Зацікавленим слухачам кобзар Мішалов представився віртуозною грою на трьох бандурах. На найменшій, називаній старосвітською, заграв думу „Удова і три сини", завчену від кобзаря Ткаченка в Україні; на „харківській" грав думу „Невільничий ранок" Гната Хоткевича, а на „концертовій" з 65 струнами „Пливе човен" власної композиції, думу „Маруся Богуславка" і „Українську рапсодію". Дорогому гостеві з Австралії з небуденним талантом і вивченням рідної культури, слухачі виявили захоплення його грою і вдячність за прибуття. Подяку від комітету, йому і всім виконавцям висказала у закритті концерту голова О. Дем'янчукова, та закликала оглянути виставку публікацій і малюнків про св. Ольгу, приготовлену мґром Надією Дейчаківською з Дарією Городиською з 12-го Відділу СУА.

Це дуже вдалий концерт у пошану св. Ольги, як один із спільних святкувань Тисячоліття у Великому Клівленді, закінчено співом національного гимну. Скромний дохід з цього дня віділано до СФУЖО на „Фонд 500".

На ліквідаційному засіданні Ділового комітету ухвалено резолюції в справі конечности спільних святкувань Тисячолітнього ювілею християнства в усій діяспорі і розіслано до всіх Владик і централь. Зробили це у висліді свого успіху і по думці проповіди Владики Роберта.

Після закінчення концерту присутні підписували листи до сімох огайських законодавців у Вашінґтоні, щоб підтримати спільну резолюцію сен. Деконсіні з Арізони і посла Вілляма Ліпінського з Іллінойс проти участи ЗСА в червні ц.р. в Москві у тамошньому світовому відзначуванні „ювілею" християнства в Росії.

Степан Кікта

РІК ПІСЛЯ ТОГО, ЯК відомий телевізійний проповідник Джім Бейкер зрезиґнував у наслідок викриття його сексуальних афер, він знову з'явився на проповідниці, тим разом у парку авто-хат у Каліфорнії. Теммі Бейкер представила свого мужа 225 пенсіонерам на недільний відправі у Ніленд, Каліфорнія, заявляючи при тому, що це був дуже важкий для них рік.

У СОРОКОВИЙ ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ, ВУЙКА і ШВАҐРА

св п. д-ра

Івана М. Новосівського

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ

в неділю, 20 березня 1988 р. о год. 10-ій ранком у новій православній церкві св. Андрія у Вашінґтоні, Д. К.

Родина просить про молитви в цей день за спокій душі Покійного.

Дружина — АННА
Син — д-р ТАРАС НОВОСІВСЬКИЙ
з родиною

Товариство Українських Інженерів Америки, Відділ в Ню Йорку

ділиться сумною вісткою зі своїми членами та українськими інженерами в Америці й українським громадянством, що 8-го березня 1988 р., відійшов до Вічности на 70-му році життя, кол. голова через дві каденції Відділу в Ню Йорку, та член Управи від 1964 року, а останньо член Контрольної Комісії

сл. п. інж.

МИХАЙЛО ІЛЬКІВ

За Його великий вклад праці в Товариство Українських Інженерів був нагороджений два рази срібною грамотою.

В тому великому смутку Управа Відділу разом з Головною Управою ТУІА та всіма членами ТУІА висловлюють глибоке співчуття горем прибитій Родині: Дружині п-ні Марії, Синові Лесикові з Родиною, Братам з Родинами, ближчій і дальшій Родині в Америці, Канаді і Україні.

Хай американська земля буде Йому легкою.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що в середу, 16-го березня 1988 р. в Балтимор, Мд. по довгій і тяжкій недузі відійшла від нас
наша Найдорожча
ДРУЖИНА, МАМА, СЕСТРА і БАБЦЯ

бл. п.

АННА (ДЗЮНЯ) ЧАПЕЛЬСЬКА
з дому ОСТРОВСЬКА

уроджена у Львові.

ПАНАХИДА відбудеться в п'ятницю, 18-го березня 1988 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Lily & Zeiler при вул. Wolfe & Eastern Avenue, Baltimore, Md.

ПОХОРОН відбудеться в суботу, 19-го березня 1988 р. о год. 10-ій ранком в українській католицькій церкві св. Михаїла при 524 S. Wolf St.

Горем прибиті:
муж — БОГДАН
донька — ТАНЯ з мужем ТАРАСОМ
син — ЮРКО з дружиною ЮСТИНОЮ
внуки — АНДРІЙ, ПЕТРО, БОГДАН і ХРИСТИНА
та ближча і дальша Родина в Америці, Німеччині і у Львові

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що у вівторок, 15-го березня 1988 р. по довгій недузі відійшов у Вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п.

ВАСИЛЬ ОЩИПКО

кол. директор школи в Україні.

ПАРАСТАС відбудеться в п'ятницю, 18-го березня 1988 року о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні М. Насевича у Филадельфії, Па.

ПОХОРОН в суботу, 19-го березня 1988 р. о год. 10-ій ранком в українській католицькій церкві Христа Царя, а потім Тлінні Останки будуть перевезені на український цвинтар св. Марії на Факс Чейс, Па.

У глибокому смутку:
дружина — ОЛЕНА
доньки —
ХРИСТИНА САЛУК з чоловіком АДРІЯНОМ
МАРТА
внучки — НАТАЛКА і МИКОЛАЯ
сестри —
МИХАЙЛИНА з родиною в Україні
АННА з родиною в Канаді
шваґри — ТЕТЯНА і ЗЕНОН ЦІСИКИ з ТАНЕЮ
та ближча і дальша Родина в Україні і Канаді

Замість квітів, прошу жертвувати на Патріярший Фонд св. Софії, St. Sophia Association of Ukrainian Catholic, 7911 Whitewood Rd., Philadelphia, Pa. 10917

Й. Тереля...

(Закінчення зі стор. 1)

вірить у воскресення українського народу.

Й. Тереля привітав присутніх незмінним українським „Слава Ісусу Христу", окремо привітав сеньйора українських журналістів Івана Кедрина, якого статті читав в Україні, а відтак у питоменний йому красномовний спосіб розповів присутнім про обставини в Україні і про релігійну боротьбу та духовне відродження, яке зараз там існує. Він підкреслив, що тут ідеться не лише про Католицьку Церкву але про релігії, які хочуть бути леґальними та мати право буття в СССР. На його думку тепер прийшов „вихід з підпілля", до якого дуже причинилося чудо в Грушеві. Про появу там Богоматері розповів Й. Тереля із власних переживань, підкреслюючи, що продовж семи днів, в яких там побував він був свідком ряду неймовірних подій, що їх не можна пояснити розумово. Він підкреслив, що в Грушеві було вже 21 об'яв Матері Божої і що кожного дня проходять там тисячі народу і то не лише католиків але і православних та інших віровизнань.

Далі Й.Тереля розповів про нищення церков і про „лісові церкви", в яких молодь та діти вчаться катехизму та відбувають Богослуження. Після його обчислень в Карпатах є таких „лісових церков" 200-300, а виховані в них молоді люди ідуть відтак служити як монахи чи священики. Тому сьогодні провід підпільної Католицької Церкви лежить в руках молодих людей, а двох із недавно підпільно висвячених єпископів — це люди, що мають по 35 років життя.

Працівники УНСоюзу і видавництва уважно слухали ентузіястичних розповідей Й. Терелі про релігійне життя в Україні, про його силу, яку на, його думку, завдячується в першу чергу українському селу, про національну свідомість, про останні події, яких теперішній совєтський уряд уже не може так контролювати, як раніше. Він порушив також справу останніх подій та рухів серед мусулманських народів. На думку Й. Терелі цей рух завдячується українським вигнанцям та в'язням, що були вивезені до Середньої Азії і там у тубільців „викохали" патріотичні почування, які тепер з такою силою розбудилися. Силі азійських народів допомагає також великий приріст населення, коли в українців є пересічно 1 1/2 дитини на родину. Все це разом створило для совєтського уряду величезну проблему національного мусулманського руху.

Й. Тереля має великий ораторський хист і слухати його дуже цікаво.

Тому працівники УНС неохоче верталися після спільного полуденку до щоденної праці та жалували, що не могли перебути із своїм виїмковим гостем довше.

Полуденок закінчив о. П. Пащак подякою господарям, вияснюючи, що присутні матимуть ще багато нагод слухати цю молоду людину, правозахисника віри, що може нею захопити і повести до глибшого її розуміння і до справжнього поєднання.

Й. Терелю, як сина Закарпаття, супроводили до УНСоюзу голова світового проводу Карпатських Січовиків д-р Василь Вереш і д-р Роман Голіят.

Відійшов у вічність М. Ужвій, визначний меценат ФКУ

(ФКУ — Комітет стейту Огайо). — В четвер, 14-го січня ц.р. у Клівленді о 8-ій годині вечора помер Макар Ужвій, визначний меценат фонду Катедр Українознавства (ФКУ).

Св. п. Макар Ужвій хворів 22 місяці. Він боровся з тяжкою хворобою рака, останні 93 дні перебував у лікарні. Під час хвороби йому допомагала і ним опікувалася як рідним братом родина Пасічників, його близькі краяни, та Василь Лагошняк, голова ФКУ на стейт Огайо. Родина Пасічників зайнялася також його похороном і за їх доброту, милосердя і труд їм належиться щиросердешна подяка.

Панахиду, в якій взяло участь багато приятелів і знайомих покійного, відслужив о. Іван Наконечний у п'ятницю, 15-го січня, в похоронному заведенні Колодія-Лазути в Пармі. Від Українського Наукового Інституту Гарвардського Університету (УНІГУ) та ФКУ прощав покійного Василь Лагошняк. Він коротко розповів про тяжкий життєвий шлях бл. п. Макара Ужвія, про його спокійну вдачу, патріотизм та любов до свого народу. Св. п. М. Ужвій багато читав, цікавився українським громадським громадським життям, підтримував українські громадські інституції, а головно цінив працю ФКУ в творенні українського наукового центру в Гарварді, вважаючи це за найбільше досягнення української спільноти на чужині. Вже будучи важко хворим, в лікарні, бл. п. М. Ужвій рішив побудувати собі вічний пам'ятник на полі української науки, жертвуючи 10 тисяч долярів і засновуючи український книжковий фонд ім. Макара Ужвія в Гарвардському університеті, з якого кожного року з відсотків із згаданої суми Гарвардська бібліотека закуповуватиме книжки про голод у 1932-33 рр. і про боротьбу українського народу під час Другої світової війни. На кінець В. Лагошняк підкреслив, що сучасним працівникам у ділянці української науки на визнаному в світі високому рівні прийдеться довго сплачувати бл. п. М. Ужвієві довг, постійною і тяжкою працею в ділянках української історії, культури й мови, щоб вивести у вільний світ правду про нашу поневолену націю. Такі книжкові фонди є запорукою продовження праці вільної української науки у майбутньому, особливо коли наша наука в Україні перебуває під імперським московським утиском.

В суботу, 16-го січня, відбулися похоронні відправи в УПЦеркві св. Володимира в Пармі. По похоронних відправах відбулися поминки з перекускою в залі похоронного заведення, де від родини Пасічників коротким словом прощала покійного Уляна Пасічник-Тарнавська, редакторка журналу „Українські Гарвардські студії". Вона прибула на похорон з Торонто з чоловіком д-ром Максимом Тарнавським, сином Іваном і дятьком Мойсеєм. Уляна Пасічник на останку склала всім учасникам похорону сердешну подяку, що своєю присутністю віддали останній поклін покійному.

Бл. п. Макар Ужвій народився 23-го серпня 1915 року в селі Хворостів на Волині в заможній селянській родині. Батьки покійного були свідомі селяни і виховали своїх дітей в українському патріотичному дусі.

Коли у 1944 році наближався фронт, бл. п. М. Ужвій 22-го липня покинув своє родинне гніздо і відступив разом з фронтовою лінією до Ченстохови. Там він працював у робітничому батальйоні, який мав завдання направити залізничі рейки. Пізніше зі згаданим батальйоном переїхав до Дрездену. У березі 1945 року, на три дні перед бомбардуванням Дрездену, переїхав до Мюнхену і в цей спосіб Господь охоронив його від загибелі. По капітуляції бл. п. М. Ужвій замешкав у таборі біженців в Інгольштаті. У 1949 році виїхав на постійний побут до Америки, де короткий час працював на фармі біля Балтимору. В 1950 році переїхав до свого приятеля в Чикаго; там дістав працю у фабриці паперу, де працював до 1980 року. Коли в 1980 році перейшов на заслужений відпочинок, переїхав до Клівленду, де жили його односельчани, земляки та приятелі з табору біженців.

Виїжджаючи з України бл. п. Макар Ужвій залишив дружину, дві маленькі донечки, батька, матір, дві сестри і брата. Коли ж у 1944 році Волинь другий раз була окупована червоною Москвою, його всю родину вивезено на Сибір. Батько помер на Сибірі у 1945 році, а родина повернулася в рідні сторони аж у 1957 році.

Відходячи у вічність, покійний залишив в Україні у великому смутку дружину, дві доні Марію і Марфу, чотирьох внуків, сестру Анну та брата Івана, а в Америці друзів, приятелів та знайомих.

У понеділок, 18-го січня ц.р. тлінні останки покійного Макара Ужвія перевезено на український цвинтар у Бавнд Бруку, де після Богослужби, яку відправив у церкві св. Андрія о. А. Селепина і в якій взяла участь вся родина Пасічників, відпроваджено покійного на вічний спочинок.

Св. п. Макар Ужвій

З ВАШІНҐТОНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, що панамський генерал Мануель Норієґа застановляється серйозно над виїздом до Еспанії, якщо ЗСА відтягнуть його оскарження у транспортації наркотиків до ЗСА. Один із високопоставлених урядовців ЗСА заявив, що ще ніяких конкретних даних немає, але є познаки, що Норієґа застановляється над виїздом з Панами, де в середу, 16-го березня, була спроба його повалення.

ЮДЖІН АНТОНІО МАРІНО був найменований Архиєпископом Римо-Католицької Архидієцезії Атланти та тим самим став першим чорним архиєпископом в ЗСА. Більшість католиків сприйняли цю номінацію Папи Івана Павла II, як визнання вкладу американських неґрів у різноманітність Католицької Церкви.

НЮЙОРКСЬКИЙ АРХИЄПИСКОП Кардинал Римо-Католицької Церкви Джан О'Коннор прийняв запрошення групи кубинських єпископів відвідати Кубу з нагоди святкувань 200-ліття народин кубинського священика Фелікса Варелі. Точної дати ще не усталено.

Відійшла у вічність д-р З. Плітас

1-го лютого 1988 року, після короткої недуги, померла в Торонто на 85-му році життя д-р Зоя Плітас. Покійна залишила в смутку сестру д-р Ганну Янішевську, її сина проф. Василя Янішевського з дружиною Мілею, дочкою Роксоляною Мартинович з мужем і дітьми, сином Марком з дружиною і дітьми, родини покійних братів Євгена і Дмитра — розкинені по всьому світі та багатьох приятелів і співробітників на громадській ниві.

Вечером 3-го і 4-го лютого були відправлені Панахиди, в яких торонтонська громада і представники організацій, в яких покійна була активна, взяли численну участь.

Панахиди відправляли: митрофорний протоієрей Петро Бублик і протоієрей Богдан Сенцьо. На бажання родини, замість квітів на могилу, були переведені збірки на державний Центр УНР (зібрано 2,500 дол.) і на видання фільму про українців під час Другої світової війни, продукцією якого займається Комітет Дослідження Голоду в Україні. На цю ціль зібрано близько 700 дол.

В п'ятницю, 5-го лютого, був відслужений чин похорону в катедрі св. Володимира. Помимо робочого дня, прибуло багато приятелів і знайомих Покійної на цей останній обряд. Чин похорону служили п'ять священиків: протопресвітер Дмитро Фотій, отці П. Бублик і Микола Критюк, та протопресвітер Федір Легенюк і Б. Сенцьо. Життьовий шлях покійної насвітлив теплими словами о. П. Бублик.

Зараз же по церковній відправі відбувся заупокійний обід-тризна в приміщенні Катедральної громади св. Володимира. Членки з Союзу Українок Канади, Відділ кн. Ольги, приготували цей обід. Після обіду Микола Липовецький, ведучий тризною, відчитав кондоленційну телеграму від Павла Лимаренка, голови Української Національної Ради (Покійна була членом Президії УНР). Він, як голова Представництва Уряду УНР в Канаді, склав родині кондоленції від Уряду УНР. Від Катедральної Громади св. Володимира, до якої належала покійна від часу свого приїзду до Торонто, говорив голова Микола Гетьманчук. Володимир Марко говорив від Світового Об'єднання Прихильників Державного Центру УНР, яке він очолює. Від Централі УНДС і від Об'єднання Прихильників Державного Центру УНР в Канаді промовляв його голова Арсен Степанюк. Протопресвітер о. Дмитро Фотій прощав Покійну від Братства св. Володимира. Пані Марія Божик — від імені Союзу Українок Канади, відділу ім. кн. Ольги, у своїх прощальних словах назвала Покійну аристократкою духа та людиною з великої літери. Від УНДС-Канада промовляв Петро Волосевич, голова. Був присутній теж П. Вітрук, голова відділу Об'єднання Прихильників Державного Центру УНР в Лондоні, Онт.

Наприкінці тризни проф. Василь Янішевський говорив від родини покійної. Передусім подякував всім присутнім отцям за участь в панахидах, церковній відправі та тризні. Подякував теж всім тим, які брали участь в тих сумних обрядах, називаючи поіменно голів і представників різних організацій, які прощали покійну. Між членами опечаленої родини були присутні, крім проф. В. Янішевського, д-р Ганна Янішевська, Міля Янішевська, Роксоляна Мартинович з Фльориди, Марко Янішевський з Оттави та племінник покійної Петро Равич.

Похоронено покійну на українському цвинтарі в С. Бавнд Брук, Н. Дж., біля її мужа, сл. п. д-ра Олександра Плітаса. Хоронив покійну прот. о. Артем Селепина. Участь у похоронах взяли: Президент УНР Микола Лівицький з дружиною, голова централі УНДС проф. Іван Самійленко з дружиною; заступник голови Уряду Микола Никіш з дружиною Галиною Царинник, редакторкою місячника „Мета"; член Представництва Уряду УНР в ЗСА Юрій Храневич; член УНДС Маріяна Задоянна.

Родину покійної заступали проф. В. Янішевський і П. Равич.

Над домовиною щиро прощали покійну проф. І. Самійленко і Президент М. Лівицький. Наспіли письмові кондоленції від Костя Луценка, голови ресорту фінансів Уряду УНР, і від мистця Петра Холодного, мол. з дружиною. Після похорону відбувся заупокійний обід з участю всіх присутніх.

Сл. п. Зоя Плітас, з роду Равич, народилася 21-го лютого 1903 року в Великих Канівцях на Полтавщині. До гімназії ходила в Києві, де мала щастя бути свідком проголошення світлих Актів 22-го січня 1918 і 1919 років. По закінченні гімназії 1920 року розпочала свою високу освіту в університеті в Кам'янці Подільському. Ректором університету був тоді проф. Іван Огієнко, пізніший Митрополит канадський Іларіон. Вже в листопаді 1920 року перейшла з батьками та військом УНР Збруч, щоб опинитися аж в Тарнові, де перебував уряд УНР. Тут працювала як стенографістка в Раді Республіки (дорадче тіло Уряду УНР). Якийсь час продовжувала університетську освіту в Кракові, а від року 1922 в Празі. Тут здобула на Карловому університеті диплом доктора медицини. Згодом теж закінчила ще спеціяльний курс дантистики і стала зубним лікарем.

За студентських часів була одружена з відомим поетом Євгеном Маланюком; пізніше одружилася з д-ром Олександром Плітасом, старшиною-лікарем армії УНР і учасником Першого Зимового Походу. Працювала як зубний лікар коло Подєбрад. Ще в Празі, бувши студенткою, брала діяльну участь в різних жіночих організаціях та в Українському медичному товаристві. В році 1938 покинула свою успішну практику коло Подєбрад та переїхала разом із чоловіком д-р О. Плітасом до Хусту, де обоє допомагали будувати молоду Карпатську Україну. В Хусті д-р З. Плітас не тільки працює за своїм фахом, але й бере живу участь в громадському житті, дописує теж до часописів, де веде жіночу сторінку. Після мадярської навали на Карпатську Україну повернулася знову до Чехії, до свого фаху та до дальшої громадської роботи.

По закінченні Другої світової війни перебувала в Регенсбургу, Німеччина. Там теж працювала як лікар-дантист і теж одержала ступінь доцента в Українському Технічно-Господарському Інституті. Крім того, як і завжди, брала участь в українському житті, а зокрема в створенні Українського Національно-Державного Союзу (УНДС). В помешканні Плітасів відбулися установчі збори УНДС, в присутності теперішнього Президента УНР, М. Лівицького, одного із основоположників УНДС.

В році 1949 переїхали Плітаси до Ню Йорку, там проживали вони аж до року 1958, коли помер її муж. Тоді переїхала до Торонто, до родини. Там працювала невтомно в різних громадських і жіночих організаціях. Була членом Президії Української Національної Ради від року 1979, довголітньою головою Комітету Українок Канади в Торонто; довгі роки секретарювала в Головній управі Об'єднання Прихильників Державного Центру УНР, як теж і в УНДС; була активною членкою Союзу Українок Канади — Відділ кн. Ольги і Катедральної громади св. Володимира.

Сл. п. д-р З. Плітас завжди щедро жертвувала на різні українські цілі. В признанні за її довголітню невтомну працю для української громади нагороджено покійну в жовтні 1986 року Шевченківською Медалею на XV Конгресі Комітету Українців Канади. Хай в Бозі спочиває.

М. Л.

ВСІ УКРАЇНСЬКІ ДІТИ ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ!

Нобелівські...

(Закінчення зі стор. 2)

після вигаснення його візи в 1971 році Тонагава, що нещодавно осягнув ступінь доктора філософії у Каліфорнійському університеті в Сан Дієго, мусів залишити ЗСА. Щоби не тратити часу він поступив у Швайцарії до Інституту імюнології в Базелі, який його змісця заанґажував у себе, і, саме там він розв'язав цю давню біологічну загадку, що зводила з путі усіх біологів світу. А саме Тонагава доказав, що клітини виконують велетенське завдання у вирощуванні протитілець у нашому організмі у висліді перегрупування тих генів, що керують продукцією протитілець та які і до речі становлять клітинні будівельні бльоки системи відпорности людського організму.

На його думку, перегрупування генів можна порівняти з перегрупуванням вантажних вагонів у товаровому потязі. Досі вважалося в біології догмою, що порядок послідовности людських генів — незмінний. У противагу цій догмі, Тонагава доказав, що гени можуть перегруповуватися в різні комбінації для найбільш ефективної оборони нашого організму. Досліди Тонагави мають також величезне значення для науки, з уваги на його вагоме відкриття, яке може допомогти її зрозуміти, чому наша відпорність неспроможна, оборонити організму людини перед таким недугами, як АІДС, пістряк чи ревматідний артрит.

Нагороду з ділянки літерарури присуджено російському поетові Й. Бродському, дисидентові із Совєтського Союзу. До речі, після Івана Буніна (1933), Бориса Пастернака (1958), Михайла Шолохова (1965) та Александра Солженіцина (1970), це вже п'ята з черги нагорода з літератури присуджена росіянинові. За росіянами із слов'янських народів крокує Польща з трьома нагородами з літератури, які присуджено Г. Сєнкевічові (1905), В. Реймонтові (1924) та Ч. Мілошові (1980).

У загальному нагороди з літератури й миру — найбільш контроверсійні, в яких віддзеркалюються найяскравіше упередження та політичні симпатії нобелівських суддів. Тому не слід дивуватися, що, наприклад, Австралія чекала на свою першу літературну нагороду аж 72 роки.

Скільки років прийдеться чекати на неї Україні — невідомо.

Комсомол...

(Закінчення зі ст. 2)

Багато хочуть українські комсомольці і не дурно київське КҐБ непокоїться.

А тим часом, як виглядає міжнародна солідарність пролетаріяту на практиці. На ленінґрадських фабриках працюють в'єтнамські робітники, біля тисячі осіб, жінки і чоловіки. Ті люди в основному з Північного В'єтнаму. Вони починають працювати після двомісячних курсів російської мови. Чоловіки мають контракт на шість місяців, жінки на чотири. Право відпустки після трьох років праці. Квиток додому коштує 900 карбованців. Жінки мають контракт на чотири роки без відпустки. Заробляють 120-150 карбованців. З в'єтнамцями приїжджають перекладачі, двоє на 150 робітників. В'єтнамці живуть у гуртожитках у жахливих побутових умовах, але вони вважають їх дуже добрими в порівнянні з умовами у В'єтнамі. Одружуватись можуть тільки перед від'їздом. Якщо жінка родить дитину, її негайно повертають додому.

Невдоволення війною в Афганістані також відчувається. Восени 1987 року в Ленінґраді на проспекті Леніна відбулася демонстрація демобілізованих вояків з Афганістану. Колона нараховувала кількасот людей. Біля демонстрантів їхали міліцейські авта. Демонстранти скандували „ВДВ" — воєнно повітряний десант, „Ура" і „Геть" (Долой).

Коли демонстрантів глядачі питали, чого вони хочуть і кого „геть", то відповідь була: „Ми там кров проливали, а ви тут...", „Ми вам ще покажемо".

Вірменська...

(Закінчення зі ст. 2)

лені української мови, культури, української школи й української адміністрації.

На тлі ексцесів у азербайджанських містах (33 особи убито) невідкладною вимогою дня є необхідність поглиблювати міжнаціональну солідарність всіх поневолених націй СССР, особливо в ситуації, коли національна проблема в СССР становиться з кожним днем більш актуальною.

Чому б тепер не активізувати діяльности відомої міжнаціональної організації демократичного характеру — Паризького бльоку, що в своїй дотеперішній діяльності виявилася ефективним промотором міжнаціональної солідарности і співпраці. В цій організації виявили тісну співпрацю між собою делеґації всіх народів, а зокрема кавказьких народів. Такої ролі треба сподіватися і від АБН.

Десятками років Кремль твердив, що національна проблема в СССР назавжди розв'язана в гармонійний спосіб. Але вистачило тільки трошки попустити залізні кліщі КҐБ як наверх прориваються вибуховою силою неупорядконість і несправедливість міжнаціональних взаємин в СССР, накинених згори брутальним сталінізмом. Вірменська проблема, є крайнім показником такої неупорядкованости і несправедливости. Безоглядна русифікація України, Білорусії, Балтицьких народів й інших республік є рівнорядною, а може і головною потенційною причиною для майбутніх протестів, демонстрацій і неспокою серед інтелектуалів і народних мас в усіх республіках.

Наростання національних конфліктів і невідрадна потреба знайти способи полагодження їх ставить важливу дилему перед партією СССР і Ґорбачовим; чи поширювати „перебудову" на міжнаціональні взаємини в СССР у напрямку задоволення домагань різних народів, або відмовитися від ліберального курсу перебудови міжнаціональних взаємин й відновити політику „твердої руки" типу сталінсько-брежньовської сваволі? Питання ще стоїть так: чи злякається Ґорбачов і партія розрухів типу азербайджансько-вірменських ірраціональних вбивств останніх днів, а цим самим і наступу сталіністів, що можуть вбачати у потуранні національним домаганням загрозу для всієї совєтської імперії, а в розрухах арґумент проти ґорбачівського ліберального курсу? А може Ґорбачов і пленум ЦК не злякаються сталіністів й увійдуть в історію як новий справедливий фактор у міжнаціональних взаєминах?

Вірменські події є лякмусовим папером для Ґорбачова і важливим викликом для усіх.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЕДІЛЯ, 27-го БЕРЕЗНЯ 1988 р.

Чикаґо, Ілл. Річні загальні збори б-ва св. Николая 106-го Відд. о год. 1-ій по пол. в домі кол. Союзових Відділів при 843 Н. Вестерн, 1-ий пов. Проситься членів прибути і вирівняти вкладки. — А. Іванюк, гол., В. Ничай, секр.